

LEVÉL

Kedves János. A lefolyók gyakran eldugulnak, főleg ősszel és tavasszal s a nagy nyári esők idején. Ilyenkor mindenki menekülne, de nem teheti, mert merni kell a bűzös levet megállás nélkül.

Mióta elmentél, többször is áthelyezték az országhatárokat, úgyhogy most már majdnem senki sem ott lakik, ahol lakott, kivéve a budapestieket, ők ugyanott laknak, bár ezzel nincsenek mindig megelégedve. És már király sincs. Egyesek szerint ez persze téves, hogyan lenne király, király mindig kerül, mert királynak lenni nem jó ugyan, de vannak idők, amikor megéri. Mások fortynak erre, hogy milyen király, s kinek éri meg, de aztán elismerik, hogy élni még mindig igen jó, bár nem könnyebb, mint akkor, amikor még te is köztünk voltál.

Sokan a magyar nyelvet siratják máris, végromlásról beszélnek, egyesek vastag könyveket is írnak erről, de sajnós ezeket a könyveket éppen azok nem értik, kik e végromlás szélén állnak, s mi több, nem is tudnak erről. De ez régebben is így volt. Már ami a magyar nyelvet illeti, mert ugye a világban még mindig egyedülálló, és bár szépen hangzik, szinte lehetetlen megtanulni. A nyelvről még csak annyit, hogy bár nem megnyugtató, de a többi nyelv is ugyanígy alakul, erre vagy arra, attól függ, optimista vagy pesszimista nyelvészt kérdezel erről. Ma sem olvasnak többet, mint a te idődben, bár olvasni többen tudnak, mint akkoriban, és ez valamicskét mégiscsak változtatott a dolgokon.

A magyar nép fennmaradása kétséges, főleg a végeken rossz a helyzet, és ez valóban így van, de a végeken a helyzet mondhatni változatlan, annyi csak a különbség, hogy a végek ma nem ott vannak, ahol a te idődben voltak. Egyesek szerint az lett volna az igazi, ha a magyar népet tudásban felvértezik, de vadságában megtartják, hogy mindenki rettegjen tőlünk. Ma azonban viselkedni illik, mindenki úriember és úrihölgy, kivéve amikor megfélekedzik erről, akkor bizony a csirkecombot fogaival marcangoló vad-dá lesz, és előássa a csatabárdot.

Lelked megnyugtatótására mondom, bár egyesek szerint ez egyáltalán nem megnyugtató, hogy az utóbbi évek technikai fejlődésének köszönhetően olyan apró micsodákra, mint egy bélyeg, egész könyvtárak tartalmát lehet rátelepíteni. Bevallom, nekem is kétségeim vannak e megoldás időt-

állóságát illetően, meg úgy egyáltalán is, nem tagadom, hogy e mindenféle szerkezet láttán időnként erő vesz rajtam a szent borzongás, de mit tehetnék, el kell fogadnom, hogy a világ halad valamerre, és én le nem maradhatok, mert úgyis magával sodorna az áramlat. Így vagyunk a lefolyóval is, most éppen köd van itt, sunyi idő, a fél fülem a csatornára van irányítva, hogy minden gyanús hörgést észrevegyek, és azonnal cselekedjek, hogyha kell. Persze, van egy olyan kis lappancs, amit fel lehet szerelni, és akkor a szennyel a szomszédnál érkezik vissza dühödt fortyogással, de amióta mindenki ilyen szerelt, azóta mindenkinél visszaömlik minden.

A Vörös Rébék Ágnes asszonnyal egy hete tüntet a téren, kezükben kicsit már elkoszolódott a tábla, melyen ez áll: *Mosást, repülést beszüntetünk, míg ti el nem húztok*. Ne aggódj, a tüntetés nem a király ellen irányul, bár neki is vannak nehéz napjai, de az az igazság, hogy én sem abban az országban lakom, ahol lakhattam volna, s ahol a király van, vagyis az országhatár... na, tudod mit, ne is merüljünk bele ebbe, engem legalábbis fáraszt ez a határosdi, és az az igazság, jó nekem ez az ország is. Miért ne volna jó. Neked is megfelelne, sőt, az is lehet, még szeretné is, nem mondtad bár soha, de úgy vettem észre, a lelked mélyén úgy gondoltad te is, a mi népünknek szüksége van egy állandó ellenségre, egyébként ellustul, izmai elsatnyulnak, gondolkodása akadozó lesz, majd teljesen ki is marad.

Toldi Miklós szintén tüntet, a walesi bárdok egy népes csoportjával ugyancsak az országot kormányzó társaság lelépését követeli, s bár őszintén nem bízik benne, hogy akik ezek után jönnek, sokkal jobbak lesznek, mégis lelkesen hadonászik, igaz, a kocsirúdról lemondott, és a malomkövet is inkább arra használják, hogy üljenek rajta. Nem divat ma már a malomkövetés. A bárdok között van ősz és egészen fiatal is, vérzivataros időket emlegetnek, mert ez a bárdok dolga, de az az igazság, hogy a nép semmiképpen sem szeretne vért, azt szeretné, hogyha békésen és mosolyogva tudná megváltoztatni a világot. Ezzel már Jézus is próbálkozott, sajnos, nem túl nagy sikerrel, bár az mindenképpen győzelemnek számít, hogy pacifista eszméi a mai napig fennmaradtak. Nehéz szeretnünk embertársainkat, de néha legalább megpróbáljuk.

Képzeld, csokoládéból ma már tyúkot, nyulat, lovat, Mikulást és virágcsokrot is készítenek és még mi minden mást, a gyermekek tanulnak rólad az iskolában, van egy pasas, valami Krisztián, ő még a szerelmeidről is írt, azóta többen kedvelnek, a barátaid közül is emlékeznek még néhányra, főleg Petőfi divatos márciusban, meg a forradalmi eszmék, azok egész évben, bár nyáron kicsit lankadni szokott a forradalmi lendület, mert nyaralni men-

nek az emberek. Mikor nem forradalom van éppen, akkor fejlődés zajlik, s bár nem mindenki érti, a munkában részt vesz, mert most már úgy van kitalálva a világ, hogy a munkában részt kell venni, akkor is, ha semmi kedvünk hozzá. És mikor volt kedve az embernek ahhoz, hogy dolgozzon? Tudom, tudom, itt most ellentmondasz, és magadban dohogsz, hogy minek nekünk tüntetés, utcára vonulás, tanulni kéne és még többet tanulni, majd ésszel dolgozni, nem erővel. Most mikor ezeket a sorokat írom neked, még tél van, bár néhány napja olvad, és áll a földeken a víz, félünk, hogy megfagy újra minden, és akkor a nyári búzákkal mi lesz, sokan gondolnak még ma is erre, és néhányuknak az élete is ettől függ. Mindannyiunk élete a terméstől függ még mindig, csak kevesen gondolunk valóban erre, és aztán van egy olyan is, hogy pusztán csak a gondolkodás nem visz előbbre semmit, nem elég a tyúkra gondolnom, enni is kell neki adnom, hogy en nem adjon, s mind így.

Verseket ma is írnak, a ballada még mindig divatos, sőt, már újra zenével körítik a dolgot, a zene ad mélységet és magasságot időnként a gondolatoknak, és az emberek szeretik ezt, és a legfényesebb díjat is megkapta már olyan ember, aki balladákat írt arról, hogy abba kellene hagynunk végre a háborúskodást, jogosan kapta, hisz egyetértünk vele, de közben titokban a csatabárdot fényesítjük, mert tudod, az ember nehezen válik jámborrá, még akkor is képes megvadulni, ha örök életében szelídnek nevelték. Valahogy úgy látom, nem a lélek hordozza a jámborságot és szelídséget, szeretném tudni, te mit gondolsz erről, egyáltalán, jó lenne néha megkérdezni téged erről-arról, talán a jövőben majd ez is lehetséges lesz, addig be kell érnem annyival, hogy gondolok rád, kedves János, mi mást tehetnék.

És most úgy búcsúzom, ahogy te búcsúztál anno, tudom, kegyetlen és szörnyű volt neked, sajnós, még ma is halnak meg gyermekek, és maradnak szülők árván, a sok halálos kor felett az ember még ma sem győzedelmeskedett, egyet leküzd, és tíz másik jön helyette, a világ alapjában véve nem változott, barbárok vagyunk még mindig, vagy nagyon kifinomultak, a pillanattól függ minden, mert képzeld, az ember élete még mindig megváltozhat egyetlen pillanat alatt, a sors még mindig erősebb nálunk, és a természet is az, amíg ez így lesz, költők is lesznek, de azt már csak remélni tudom, hogy rád, rám, ránk, még sokáig emlékeznek, és talán még balladákat is írnak magyar nyelven vagy legalább a magyar nyelvről.

*Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt;
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult nem földi útakon,
Egy volt közös, szent vigaszunk
A LÉLEK ÉL: találkozunk!*

Kolozsvár, 2017. február